

Nederlandse performancegroep maakt week lang politieke statements in Brussel met enkel lichaam

► In Schwalbe speelt vals spelen de leden 'elkaars kleren uittrekken'. Al snel blijkt dat ze over lijken gaan om te winnen.
© PEPIJN LUTGERINK

Schwalbe stunt 5 keer

Je zou het 'minimalistisch stunts' kunnen noemen. Schwalbe maakt extreme performances met enkel het eigen lichaam. In de Kaaistudio's toont het Nederlandse collectief een hele week hoe politiek een bewegend lijf kan zijn.

EVELYNE COUSSENS

STUNT 1 Dans tot je erbij neervalt

De oprichting van Schwalbe, een volledige afstudeerklass van de Amsterdamse Mimeopleiding, is op zich een statement. Deze negen jongens en meisjes van diverse nationaliteiten kiezen ervoor om zich als eenheid-in-verscheidenheid te presenteren en van de spanning tussen individu en groep ook hun artistiek onderzoek te maken.

Ze studeren af met de voorstelling SPAAR ZE alle negen waarbij ze een uur lang hakken op hardcore techno. Lekker samen, maar tegelijk zo alleen, ieder op zijn eigen vierkante meter. Ze dansen tot de uitputting en hun overgave maakt indruk: de klas heeft zijn eerste stunt binnen.

STUNT 2 Hoe sterk is de eenzame fietser?

In de CO₂-neutrale voorstelling Schwalbe speelt op eigen kracht (2010) zorgt de energie van de performers letterlijk voor klaarheid. Fietsend op rollertjes houden ze hijgend één toneelpeertje brandend. Een voor een vallen ze af, tot de laatste eenzame fietser voor de krankzinnige taak staat op zijn eentje de zaal te verlichten.

Het CO₂-statement is overigens geen grap: de verwarming staat af en alle promodrukwerk is handmatig gestempeld op oud papier. Aan halve engagementen doet Schwalbe niet.

STUNT 3 Funny games

De gewelddadigste stunt en tegelijkertijd pijnlijkste ontluistering van de 'gesocialiseerde' mens volgt in 2011 met Schwalbe speelt vals, waarin twee ploegjes het tegen elkaar opnemen in het spel 'elkaars kleren uittrekken'. Wie in zijn ondergoed staat, valt af.

De worsteling begint onschuldig maar ronde na ronde verhardt het spel: geweld, vernedering,

coalitievorming en fanatisme nemen het over van plezier. De grimmige ambitie om te winnen drijft de spelers ertoe fysieke en morele grenzen te overschrijden. Het publiek zit erbij en kijkt ernaar, vol plaatsvervangende schaamte. Zo beschaafd zijn we dus maar.

STUNT 4 Lopen in de ratrace

Is wat Schwalbe doet nog theater? Ze vertellen geen verhalen, spelen geen personages. Ze zijn simpelweg in de ruimte aanwezig, met al hun energie, en verbruiken die live voor het publiek in steeds dezelfde handeling.

Eentonig? In de herhaalde bewegingen zit nochtans een scherpe politieke metafoor. In Schwalbe zoekt massa (2013) gaan de performers met honderd figuranten van uiteenlopende leeftijd, beroep, sociale status en nationaliteit op de scène aan het lopen. Sneller en sneller, in concentratie cirkels.

Al snel tekent zich een patroon af dat precies de verhoudingen binnen een samenleving spiegelt: een oude man schuift aan de binnenkant op

Is wat Schwalbe doet nog theater? Ze vertellen geen verhalen, spelen geen personages

de cirkel met de kleinste doorsnede, de jongeren nemen het competitief tegen elkaar op aan de buitenzijde, wie moe is wordt door anderen ondersteund, of juist achtergelaten.

Wanneer het rennen stilvalt trekken enkele haantjes de beweging weer op gang en de meute loopt blindelings mee, gevangen in een zinloze ratrace. Concurrentie en loyaliteit, generatieconflict en ambitie. Deze rennende massa is waanzinnig rijk aan betekenis, zonder dat er méér gebeurt dan het lopen zelf.

STUNT 5 Schuiven met de tijd

Het is eenvoudig om een collectief te vormen, maar moeilijk om er een te blijven. Het mooie is dat Schwalbe zijn artistieke thematiek over groep en individu ook belichaamt: de hechte afstudeerklass van 2008 verloor intussen twee leden, die hun eigen weg gingen.

De overgebleven performers brengen in Brussel de nieuwe voorstelling Schwalbe speelt een tijd, waarin ze van middernacht tot zes uur 's ochtends een reeks decors op- en afbouwen. Nachtelijk en zinloos bandwerk: elk decor staat er maar een paar seconden, als getuige van de vergankelijkheid van theater.

De tijd speelt de hoofdrol in deze Schwalbe: wat doet de omkering van dag- en nachtritme met een lichaam, met het besef van tijd en ruimte?

De vijf Schwalbe-voorstellingen, van 21 tot 26/3 in Kaaistudio's, Brussel. Kaaitheater.be